

राज्य माहिती आयोग, महाराष्ट्र राज्य, खंडपीठ छत्रपती संभाजीनगर यांच्यासमोर माहितीचा
अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अन्वये दाखल झालेले द्वितीय अपील

राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ छत्रपती संभाजीनगर,
दत्त भवन लेखा व कोषागार कार्यालयाच्या पाठीमागे,
छत्रपती संभाजीनगर-४३१००१

श्री. बाळासाहेब भास्कर बनसोडे,
मु. जामगांव, पो. रघुनाथनगर,
ता. गंगापूर, जि. छत्रपती संभाजीनगर

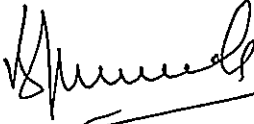
अपिलार्थी

(सुनावणी दिनांक २९.१०.२०२४, १६.१२.२०२४ व २०.१२.२०२४)

अपिलार्थी यांनी राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ छत्रपती संभाजीनगर यांचेकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम १९ (३) अन्वये २४८ इतकी द्वितीय अपिले (सोबत जोडलेल्या यादीप्रमाणे) दाखल केलेली आहेत. या सर्व प्रकरणाच्या अनुषंगाने अपिलार्थी यांना त्यांची बाजू मांडण्याकरिता दि. २९.१०.२०२४ अशी तारीख निश्चित करण्यात आली. या सुनावणी दरम्यान अपिलार्थी यांनी प्राधिकरणाच्या उपस्थितीमध्ये बाजू मांडण्याची संधी देण्यात यावी अशी त्यांनी आवोगास विनंती केली. त्यांची विनंती विचारात घेऊन, प्रस्तुत प्रकरणाच्या सुनावणीकरिता दि. १६.१२.२०२४ व दि. २०.१२.२०२४ अशी तारीख निश्चित करण्यात आली. त्यानुसार अपिलार्थी यांनी दि. १३.१२.२०२४ रोजी आयोगाच्या पटलावर निवेदन सादर करून त्यामध्ये दि. १६.१२.२०२४ रोजीच्या सुनावणीकरिता ते उपस्थित राहू शकत नसल्याचे कळविलेले आहे. अपिलार्थी यांचे असे निवेदन विचारात घेऊन त्यांना दि. २०.१२.२०२४ रोजीच्या सुनावणीकरिता उपस्थित राहण्याचे कळविण्यात आले. त्यानुसार दि. २०.१२.२०२४ रोजीच्या सुनावणीकरिता अपिलार्थी आणि बहुतांश जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपिलीय अधिकारी उपस्थित आहेत. आवोगासमोर आयोजित करण्यात आलेल्या सुनावणीच्या अनुषंगाने सर्व संबंधितांना त्यांचे लेखी म्हणणे सादर करण्याची संधी देण्यात आलेली आहे. अपिलार्थी यांनी आयोगाकडे सादर केलेल्या द्वितीय अपिलाची सख्या मोठ्या प्रमाणावर असल्याने सर्व द्वितीय अपिलांची एकत्रित सुनावणी घेण्यात येत आहे.

२. दि. २०.१२.२०२४ रोजीच्या सुनावणीस अपिलार्थी उपस्थित असून त्यांनी मोठ्या प्रमाणावर सादर केलेल्या माहिती व प्रथम अपिल अर्ज आणि त्या संदर्भात आयोगाकडे तेवढीच द्वितीय अपिले दाखल करण्यामागील भूमिकेची विचारणा केली असता त्यांनी त्यांच्या युक्तिवादात असे अवगत केले की, आयोगासमोर सुनावणीकरिता प्रस्तावित असलेल्या कोणत्याही द्वितीय अपिलातील माहिती अर्जांच्या अनुषंगाने मागणी केलेली माहिती अद्यापपर्यंत मिळालेली नाही. जर माहिती अर्जातील माहिती जन माहिती अधिकारी यांनी त्यांच्या स्तरावर उपलब्ध करून दिली असती तर प्रथम व द्वितीय अपिल करण्याची आवश्यकता भासली नसती आणि पर्यायाने या सर्व प्रक्रियेकरिता आर्थिक भुदंड सोसावा लागला नसता. म्हणून सर्व द्वितीय अपिलामध्ये जन माहिती अधिकारी यांचे विरुद्ध रुपये २५,०००/- ची शास्ती निश्चित करून या सर्व द्वितीय अपिलात आर्थिक, मानसिक त्रासाबद्दल अर्जदारास नुकसान भरपाई मंजूर करावी.

३. दि. २०.१२.२०२४ रोजीच्या सुनावणी दरम्यान उपस्थित सर्व जन माहिती अधिकारी यांना अपिलार्थी यांच्या मोठ्या प्रमाणावर चारंवार माहिती अर्ज करण्याच्या कृतीबद्दल तसेच अपिलार्थी यांच्या प्रथम अपील व द्वितीय अपील सादर करण्याच्या प्रयोजनामधील कारणांबाबत विचारणा केली असता त्यांनी असे अवगत केले की, अपिलार्थी यांच्या प्राप्त झालेल्या प्रस्तुत प्रकरणातील तसेच यापूर्वी सादर केलेल्या माहिती अर्जांच्या अनुषंगाने सकारात्मक दृष्टिकोन ठेवून तसेच माहिती अधिकार

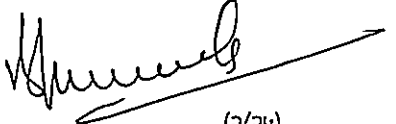

(१/२५)

कायदयास अभिप्रेत असलेली कार्यवाही करून अपिलार्थीस वेळोवेळी कार्यालयात उपलब्ध असलेली व देय होणारी माहिती प्रदान केलेली आहे. बहुतांशवेळा अपिलार्थीस दिलेल्या प्रतिसादानुसार जसे माहितीच्या विहित शुल्काचा भरणा करावा किंवा विस्तृत माहितीकरिता अवलोकन करावे, असे कळविल्यानुसार ते त्यांची भूमिका सकारात्मक दृष्टिकोनातून पार पाडत नाहीत. शुल्काचा भरणा करून अथवा माहितीचे अवलोकन करून माहिती प्राप्त करून घेण्याऐवजी अपिलार्थी वेळेवर माहिती दिली नाही/ प्रतिसाद दिला नाही असे एक ना अनेक प्रकारची कारणे नमूद करून नेहमीप्रमाणे प्रथम व द्वितीय अपील दाखल करण्याची प्रक्रिया पूर्ण करतात. काही प्रकरणात अपिलार्थी यांनी माहिती मिळाली असे लेखी स्वरूपात मान्य करूनही त्यांनी विनाकारण आयोगाकडे द्वितीय अपिले सादर केली असल्याचे निदर्शनास येत आहे. अपिलार्थी वारंवार माहिती अर्जांचा पाऊस पाडून (मोठ्या प्रमाणावर अर्ज करणे) तसेच त्यांना त्यांच्या माहिती अर्जासंदर्भात दिलेल्या प्रतिसादानुसार असहकार्याची भूमिका घेऊन ते एक प्रकारे अप्रत्यक्षपणे प्रशासनावर दबाव निर्माण करतात. अपिलार्थींच्या माहिती अर्जातील विस्तृत माहिती प्रथमतः एकत्रित / संकलित करून ती अवलोकनास्तव देणे तसेच माहितीचे शुल्क कळवितांना माहिती संकलीत / एकत्रित करून पृष्ठांची गणना करून पृष्ठांची संख्या अपिलार्थीस कळविणे अपेक्षित आहे. मात्र अशा प्रकारची कार्यवाही करून अपिलार्थीस प्रतिसाद दिल्यानंतर अपिलार्थी हे माहिती अधिकारांतर्गत अभिप्रेत असलेली त्यांची भूमिका सकारात्मक दृष्टिकोनातून पार पाडत नाही आणि याचा विपरीत परिणाम दैनंदिन कामकाजावर होतो. अपिलार्थी, आयोगाकडे मोठ्या संख्येने द्वितीय अपिले दाखल करून माहिती अधिकार कायद्याचा शस्त्र (Tool) म्हणून वापर करत आहेत.

४. अपिलार्थीस माहिती मिळविण्यात कोठलेही स्वारस्य नाही. अपिलार्थी हे माहिती अधिकार कायद्याचा सरास दुरुपयोग करीत असून त्या आधारे विविध शासकीय प्राधिकरणाकडे दहशत निर्माण करणे हा त्यांचा हेतू आहे. अपिलार्थी हे स्वतःचे स्तोम माजविण्याच्या हेतूने या कायद्याचा अनिबंध वापर करून अनेक कार्यालयाकडे शेकडोच्या संख्येने माहिती अर्ज, प्रथम अपिल अर्ज करत आहेत. त्यामुळे प्राधिकरणाच्या दैनंदिन कामकाजावर अनिष्ट परिणाम झाला असल्याचे उपस्थित जन माहिती अधिकारी यांनी आयोगा समक्ष सांगितले.

५. दि. २०.१२.२०२४ रोजीच्या सुनावणीस उपस्थित प्रथम अपिलीय अधिकारी यांनी अवगत केले की, अपिलार्थींच्या प्रथम अपिलावर सुनावणी घेऊन निर्णय पारित केलेला आहे. जन माहिती अधिकारी यांनी दिलेल्या प्रतिसादानुसार कार्यवाही करून माहिती प्राप्त करून घेण्याऐवजी अपिलार्थी यांनी प्रथम अपिल केल्याचे बहुतांशवेळा निदर्शनास येते. जन माहिती अधिकारी यांनी दिलेल्या प्रतिसादासंदर्भातील अभिलेख अपिलार्थी हेतुपुरस्सरपणे प्रथम अपिलासोबत सादर करत नाही. किंवा असा अभिलेख प्रथम अपिलाच्या सुनावणीच्यावेळेला निदर्शनास आणून देण्याऐवजी जन माहिती अधिकारी यांच्या विरुद्ध नानातऱ्हेचे असंबंधित, काल्पनिक आरोप करतात. तसेच अपिलार्थी हे कार्यालयात आल्यानंतर मोठमोठ्याने आरडा ओरडा करून अधिकारी / कर्मचारी यांच्यावर छाप पाडण्याचा प्रयत्न करून, शासकीय शिस्त बिघडवतात. शासकीय कार्यालय असल्यामुळे अपिलार्थी यांच्याशिवाय इतरही सर्व सामान्य नागरिकांची कार्यालयामध्ये त्यांच्या इतर कामाकरिता रेलचेल असते. मात्र अपिलार्थी नेमक्या अशा गोष्टीचा फायदा घेऊन मोठमोठ्याने बोलून ओरडून गलिच्छ भाषेचा वापर करून सर्व नागरिकांचे प्रतिनिधीत्व घेतल्याचा बनाव करतात.

६. प्रस्तुत प्रकरणातील सर्व माहिती अर्जांचे अवलोकन केले असता, अपिलार्थी यांनी शब्दांची अदलाबदल करून एक सारखीच माहिती त्या त्या प्राधिकरणाकडे मागितलेली आहे. मागणी केलेल्या अशा माहितीचा कालावधी मोठा आहे. या माहिती अर्जांच्या अनुषंगाने अपिलार्थी यांनी त्या त्या प्राधिकरणाकडे सादर केलेल्या बहुतांश सर्व प्रथम अपिलामध्ये, जन माहिती

अधिकारी यांनी अपिल कर्त्याला वेळेवर माहिती दिली नाही, म्हणून अपिल दाखल करण्यात येत आहे, असे प्रयोजन नमूद केलेले आहे. तसेच आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल करताना बहुतांश द्वितीय अपिलांच्या प्रयोजनामध्ये, जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपिलीय अधिकारी यांनी अपिल कर्त्याला वेळेवर माहिती दिली नाही, असे कारण नमूद केलेले आहे.

आयोगाने या प्रकरणी निर्णयाप्रत येताना, मा. सर्वोच्च न्यायालय, केंद्रीय माहिती आयोग, यांनी विविध प्रकरणात दिलेले न्यायनिवाडे, अधिनियमाची प्रस्तावना, अपिलार्थी, जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपिलीय अधिकारी यांचे युक्तिवाद, त्यांनी सादर केलेले व प्रकरणात उपलब्ध असलेले अभिलेखे इत्यादी खाली नमूद केलेल्या बाबी विचारात घेतल्या आहेत.

(१). माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अन्वये प्राप्त झालेल्या अधिकाराचा वापर करून अपिलार्थी यांनी वेगवेगळ्या सार्वजनिक प्राधिकरणाकडे सादर केलेले माहिती अर्ज, प्रथम अपिले व राज्य माहिती आयोगाकडे सादर केलेली द्वितीय अपिले यासाठी हेतुतः अवलंबलेली कार्यपध्दती याची पडताळणी अधिनियमाच्या प्रस्तावनेत नमूद तत्वांशी करण्यात आली. या अधिनियमाच्या प्रस्तावनेमध्ये असे नमूद केले आहे की,

"ज्या अर्थी, लोकशाहीमध्ये माहितगार नागरिक समूह आणि माहितीची पारदर्शकता या बाबी ज्या कार्यशिलतेच्या दृष्टीने, तसेच भ्रष्टाचाराला आळा घालण्याच्या व राज्य शासनाने व त्यांचे यंत्रणा यांना प्रजेला जाब देण्यास उत्तरदायी ठरविण्याच्या दृष्टीने अत्यावश्यक आहेत. "

आणि ज्या अर्थी, प्रत्यक्ष व्यवहारात माहितीच्या प्रकटणामुळे अन्य सार्वजनिक हितसंबंधांना तसेच शासनाचे कामकाज कार्यक्षमरित्या चालणे, मर्यादित राजकोषीय साधनसंपत्तीचा इष्टतम वापर होणे आणि संवेदनक्षम माहितीची गोपनीयता राखणे, या बाबींनाही बाधा येण्याची शक्यता आहे.

आणि ज्या अर्थी, लोकशाहीच्या आदर्शाची परमाध्यता कायम राखतांना, या परस्परविरोधी हितसंबंधांचा मेळ घालणे आवश्यक आहे.

त्या अर्थी, आता माहिती मिळविण्याची इच्छा असणाऱ्या नागरिकांना विविक्षित माहिती पुरविण्याकरिता तरतुद करणे इष्ट होईल. म्हणून शासकीय कामकाज सुचारु व सामोपचाराने चालविणे आणि माहिती अधिकाराचे कामकाजात सुसूत्रता यांचा ताळमेळ घालणे आवश्यक आहे.

(२). मा.सर्वोच्च न्यायालयाने, सिव्हील अपील ६४५४/२०११, दिनांक ०९.०८.२०११ रोजी Appealants Central Board of Secondary Education & Anr Vs Aditya Bandopadhyay & Ors Respondents या प्रकरणी खालील आदेश दिले आहेत.

"The Act should not be allowed to be misused or abused, or to become a tool to abstract the national development and integration, or to destroy the peace, tranquility and harmony among its citizens. Nor should it be converted into a tool of oppression or intimidation of honest officials striving to the tot do their duty-Nation does not want a scenarios where ७५ % of the staff of public authorities spend ७५ % of their time in collecting and furnishing information to applicants instead of discharging their regular duties. The threat of penalties under the RTI Act and pressure of the authorities under the Act should not lead to employees of a public authorities prioritizing information furnishing, at the cost of their normal

and regular duties.

तसेच शासकीय कामकाजावर विपरीत परिणाम होतो व अशा प्रकारची माहिती जमा करण्यासाठी शासकीय यंत्रणेचा वेळेचा अपव्यय होतो. त्यानुसार प्रस्तुत कायद्याचा मुख्य उद्देश कामकाजात पारदर्शकता, सामान्य जनतेला / नागरीकांना माहिती मिळावी आणि जनतेने माहिती जाणून घेऊन शासकीय कामकाज कार्यक्षम होणे व त्यात समन्वय प्रस्थापित होणे हा आहे. जर अशाप्रकारे माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ चा कायद्याचा दुरुपयोग झाल्यास निश्चितपणे शासकीय अधिकारी / कर्मचारी यांना मुख्य कार्यालयीन कामकाज सोडून प्राप्त माहिती अर्जावर अधिनियमाप्रमाणे कामकाज करावे लागेल. त्यामुळे शासकीय यंत्रणेच्या वेळेचा अपव्यय होऊन त्याचा विपरीत परिणाम शासकीय कामकाजावर होईल.

(३). मा.उच्च न्यायालय आंध्रप्रदेश, हैद्राबाद येथील रिट पिटीशन क्र.२०१८२, दिनांक २७.०१.२००९ मध्ये खालील आदेश दिलेले आहेत.

"The Act is an effective device which if utilized judiciously and properly, would help the citizens to become more informed. It no doubt relieves an applicant from obligation to disclose the reason as to why he wants the information. However, indiscriminate efforts to secure information just for the sake of it, and without there being any useful purpose to serve, would only put enormous pressure on the limited human resources that are available. Diversion of such resources, for this task would obviously, be, at the cost of ordinary functioning. Beyond a point, it may even become harassment, for the concerned agencies. Much needs to be done in this direction to impart a sense of responsibility on those, who want to derive benefit under the Act to be more practical and realistic."

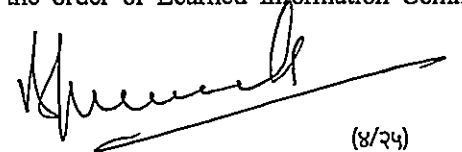
(४). केंद्रीय माहिती आयोगाने CIC/LS/२०१२/०००८५८-SA ते ०००८७२-SA संदर्भात दिनांक ०४.०७.२०१४ रोजी पारित केलेल्या आदेशात खालीलप्रमाणे नमूद केले आहे.

Earlier Observation of CIC :- Shri.M.M.Ansari

In several occasions earlier the central information Commission referred to the issue of repeated RTI requests and harassing tendency. In Prem Prakash Kumar V NFL, Panipat, (Decision No.२४६/IC(A)२००६, F No.CIC/MA/A/२००६/००३७४ & ३७५ dated २८ August २००६) the applicant sought documents and specific comments of CPIO on ८९ queries. The learned Commissioner Shri M.M.Ansari observed that in fact, the nature of queries and information sought are such that the information seeker would never be satisfied because the promotion of self-interest, rather than public interest, was dominant, as the appellant had sought redressed of grievances.

(५). तसेच तत्कालीन केंद्रीय माहिती आयुक्त मा.शैलेश गांधी यांनी No.CIC/SG/C/२०११/०००७६०, CIC/SM/२०११/ ०००९२६/ SG, CIC/SM/A/२०११/००१११/SG, CIC/SM/A/२०११/००२९०९, dated १७ th January, २०१२) नमूद केले आहे की, अपिलार्थी हे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चा उपयोग कायदेशीर हत्यार म्हणून करीत आहे. जो अत्यंत त्रासदायक स्वरूपाचा आहे. याबाबत खालीलप्रमाणे नमूद केले आहे.

It is relevant here to quote a paragraph from the order of Learned Information Commissioner

(४/२५)

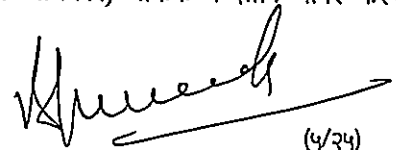
Shri Shailesh Gandhi in case numbers No.CIC/SG/C/२०११/०००७६०, CIC/SM/२०११/ ०००९२६/ SG, CIC/SM/A/२०११/००११११/SG, CIC/SM/A/२०११/००२९०९, dated १७ th January, २०१२) in a second appeal "The commission, at several appellate hearing, has explained to the complainant that under RTI Act, only the information as per records can be made available, multiple RTI applications and appeals would not provide him any information beyond the records that exists. The Commission recognizes the fact that valuable time of complainant, respondent public authority as well as the Commission is being spent in merely going through the motion prescribed under the RTI Act again and again to obtain similar information..... At this juncture the Commission would like to mention that the right to information is a fundamental right of the citizens, It cannot be used indiscriminately to fulfill the demand of one individual. In the present matter, It must be noted that the complainant is pursuing multiple litigation and various public authorities are being asked to divert and extraordinarily disproportionate amount of resources just to respond to hundreds of RTI applications filled by him... The Commission is also conscious of the fact that it is financed by the poorest man in this country who may be starving to death. The Complainant by repeatedly filling similar RTI application and appeals with the respondent public authority and the commission, is wasting public resources." तसेच नमूद केले आहे की, वारंवार माहिती अर्ज करणारे अर्जदार हे माहितीची मागणी / प्रकटीकरण हे त्यांच्या अंतस्थ व्यक्तिगत हेतू साध्य करण्यासाठी करतात, त्यामध्ये व्यक्तिगत हिताचा विचार असल्याने सार्वजनिक हित साध्य होणार नसते. त्यामुळे माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ मध्ये नमूद वैधानिक उद्देश स्पष्टपणे साध्य होत नाही.

सादर प्रकरणी निर्णयाप्रत येण्याच्या प्रक्रियेत वर परिच्छेद क्रमांक ५ मधील सर्व उपक्रमांमध्ये नमूद केलेल्या सर्व बाबी तपशिलवाररित्या विचारात घेता आयोग खालील निष्कर्षाप्रत येत आहे.

१) माहिती अधिकार अधिनियम २००५ मध्ये नमूद तरतुदीनुसार अपिलार्थीस माहिती मागण्याबाबत कुठल्याही प्रकारचा प्रतिबंध तसला तरी, शासकीय कामात पारदर्शकता आणून जनतेला माहिती मिळावी आणि शासकीय कामात कार्य तत्परता असावी असा या कायद्याचा मुख्य हेतू आहे तथापि अपिलार्थी यांनी विपरीत भूमिका घेऊन माहिती अधिकार अधिनियम २००५ या कायद्याचा दुरुपयोग करण्यासाठी सुनियोजित पध्दतीने अनेक सार्वजनिक प्राधिकरणांकडे जाणीवपूर्वक अतिविस्तृत, दिर्घकालावधीची, मोघम स्वरूपाच्या माहितीची मागणी करण्यासाठी मोठ्या संख्येने माहिती अर्ज, प्रथम अपीले व त्या अनुषंगाने मोठ्या संख्येने आयोगाकडे द्वितीय अपीले सादर केली आहेत.

२) अपिलार्थी यांनी माहिती अधिकार अधिनियम २००५ चा वापर करून मोठ्या संख्येने माहिती अर्ज, प्रथम अपिले आणि द्वितीय अपीले सादर करण्याच्या या कृतीशी कोणते व्यापक जनहित निगडित आहे हे नमूद केले नाही, याबाबत त्यांचे म्हणणे मांडण्यासाठी सुनावणीत त्यांना संधी दिली असता ते याबाबत काही सांगू शकले नाहीत. यावरून त्यांच्या या कृतीशी कोणतेही व्यापक सार्वजनिक हित निगडित नाही आणि ती या अधिनियमाच्या प्रस्तावनेत नमूद केलेल्या तत्वाशी विसंगत आहे ही बाब स्पष्ट आहे.

३) अपिलार्थी यांनी त्यांना प्राप्त झालेल्या अधिकाराचा (माहिती अधिकार) माफक पध्दतीने वापर करणे आवश्यक

(५/२५)

असूनही त्यांनी माहिती अधिकार कायद्याचा जाणीवपूर्वक अनिर्बंध व अवाजवी दुरुपयोग केला आहे.

४) अपिलार्थी यांनी माहिती अधिकार अधिनियम २००५ या कायद्याचा अनिर्बंध व अवाजवी वापर केला असल्याने संबंधित शासकीय कार्यालय/ प्राधिकरणे यांचा बहुमुल्य वेळ, साधनसामग्री व शक्ती अधिक प्रमाणात खर्ची पडून सदर शासकीय कार्यालयाकडून सर्व सामान्य जनतेला ज्या सेवा देणे अभिप्रेत आहे त्या महत्वाच्या दैनंदिन शासकीय कामकाजावर गंभीर परिणाम होण्याचा धोका देखील निर्माण झालेला आहे.

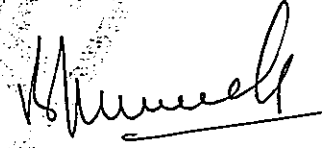
५) अशा मोठ्या प्रमाणावर अर्ज करण्याच्या कार्यपध्दतीमुळे गरजवंत अर्जदारांवर अन्याय होऊन माहिती अधिकार अधिनियम २००५ च्या प्रभावी अंमलबजावणीस गतीरोधक निर्माण होत आहे. त्याचा निश्चितपणे कार्यालयीन कामकाजावर विपरीत परिणाम होत आहे.

उपरोक्त सर्व बाबी तसेच मा. सर्वोच्च न्यायालय, मा. उच्च न्यायालय व मा. केंद्रीय माहिती आयोगाकडील अशा प्रकरणी वेळोवेळी दिलेले, ऐतिहासिक, क्रांतीकारी व लक्ष्यवेधी निर्णय विचारात घेता, अपिलार्थी यांनी माहिती अर्जांन्वये मागणी केलेल्या माहितीतून कोणतेही व्यापक जनहित साध्य होत नाही. वारंवार मोठ्या प्रमाणात माहितीचे अर्ज करून मागणी केलेल्या माहितीच्या मागणीमुळे शासकीय यंत्रणेतील मनुष्यबळ व साधन सामग्री यावर ताण येऊन सर्वसामान्य नागरिकांच्या क्षमतेवर विपरीत परिणाम होऊन शासकीय कामकाजाचा खोळंबा होत आहे व संबंधित शासकीय खात्यांचा / प्राधिकरणांचा बहुमुल्य वेळ वाया जात असल्याचे दिसून येते. ही बाब माहिती अधिकार कायद्यास अभिप्रेत नाही, असे आयोगाचे स्पष्ट मत आहे. म्हणून अपिलार्थी यांनी दाखल केलेल्या द्वितीय अपिलांमध्ये कोणतेही तथ्य किंवा गुणवत्ता आढळून येत नसल्यामुळे व त्यातून कोणतेही जनहित साध्य होत नसल्यामुळे सर्व २४८ द्वितीय अपिले कोणत्याही निर्देशाविना फेटाळण्याच्या निष्कर्षाप्रत आयोग येत आहे.

उपरोक्त पार्वभूमिवर आयोग खालीलप्रमाणे आदेश देत आहे.

आदेश

अपिलार्थी यांची सर्व २४८ द्वितीय अपिले फेटाळण्यात येत आहे.

(मकरंद रानडे)

राज्य माहिती आयुक्त,
खंडपीठ छत्रपती संभाजीनगर

जा.क्र. 228 दिनांक : 21/11/2025

अ. क्र.	दाखल दिनांक	द्वितीय अपील क्र.	अपिलार्थीचे नाव	जन माहिती अधिकारी	प्रथम अपिलीय अधिकारी
१	१५.०२.२०२२	१०२३/२०२२	श्री. बाळासाहेब भास्कर बनसोडे, रा. जामगाव पो. रघुनाथनगर ता. गंगापूर जि. छत्रपती संभाजीनगर	उपयुक्त अपिल शाखा, विभागीय आयुक्त कार्यालय छत्रपती संभाजीनगर	विभागीय आयुक्त, विभागीय आयुक्त कार्यालय छत्रपती संभाजीनगर
२	१५.०२.२०२२	१०२४/२०२२	श्री. बाळासाहेब भास्कर बनसोडे, रा. जामगाव पो. रघुनाथनगर ता. गंगापूर जि. छत्रपती	उपयुक्त अपिल शाखा, विभागीय आयुक्त कार्यालय छत्रपती संभाजीनगर	विभागीय आयुक्त, विभागीय आयुक्त कार्यालय छत्रपती संभाजीनगर

राज्य माहिती आयोग, महाराष्ट्र राज्य, खंडपीठ छत्रपती संभाजीनगर यांच्यासमोर माहितीचा
अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अन्वये दाखल झालेले द्वितीय अपील

राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ छत्रपती संभाजीनगर,
वचत भवन लेखा व कोषागार कार्यालयाच्या पाटीमागे,
छत्रपती संभाजीनगर-४३१००१

द्वितीय अपील क्रमांक १३८५ ते १३८९/२०२४-५
बोर्ड क्र.१७७ ते १८१

श्री. बाळासाहेब भास्कर बनसोडे,
रा. जामगाव, पो. रघुनाथनगर,
ता. गंगापूर, जि. छत्रपती संभाजीनगर
विरुद्ध

अपिलार्थी

- १ जन माहिती अधिकारी तथा : उत्तरवादी क्र.१
वैद्यकीय अधिकारी,
प्राथमिक आरोग्य केंद्र, लोणी खुर्द,
ता. वैजापूर, जि. छत्रपती संभाजीनगर
- २ प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा : उत्तरवादी क्र.२
तालुका आरोग्य अधिकारी,
पंचायत समिती, वैजापूर, जि. छत्रपती संभाजीनगर

(सुनावणी दिनांक २०.१२.२०२४)

अपिलार्थी यांनी राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ छत्रपती संभाजीनगर यांचेकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम १९(३) अन्वये पाच द्वितीय अपिले दाखले केले आहेत. सदर द्वितीय अपिलाची सुनावणी असल्याबद्दल अपिलार्थी आणि उत्तरवादी यांना आयोगाच्या नोटीसव्दारे कळविण्यात आले. त्यानुसार आज रोजी सुनावणीसाठी अपिलार्थी, जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपिलीय अधिकारी उपस्थित आहेत.

अपिलार्थी यांनी सुनावणीदरम्यान अवगत केले की, पाचही प्रकरणात माहिती अर्जाव्दारे मागणी केलेली संपूर्ण माहिती जन माहिती अधिकारी यांच्याकडून प्राप्त झाली असून प्राप्त झालेल्या माहितीबाबत कोणतीही तक्रार राहिलेली नाही. त्यामुळे आज रोजी विचाराधिन असलेले पाचही द्वितीय अपिले निकाली काढण्यात यावे.

प्रस्तुत प्रकरणात, जन माहिती अधिकारी व अपिलार्थी यांचा उपरोक्त युक्तिवाद विचारात घेता, विचाराधिन पाच द्वितीय अपिले निकाली काढण्याचा निर्णय आयोग घेत आहे.

अतः आयोगाचे आदेश खालीलप्रमाणे आहेत.

आदेश

पाच द्वितीय अपिले निकाली काढण्यात येत आहे.

(मकरंद रानडे)

राज्य माहिती आयुक्त,
खंडपीठ छत्रपती संभाजीनगर

जा.क्र.द्वि.अ. १३८५ ते १३८९/२०२४/एस एस/ 230 दिनांक: 21/12/2025

राज्य माहिती आयोग, महाराष्ट्र राज्य, खंडपीठ छत्रपती संभाजीनगर यांच्यासमोर माहितीचा
अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अन्वये दाखल झालेले द्वितीय अपील

राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ छत्रपती संभाजीनगर,
वचत भवन लेखा व कोषागार कार्यालयाच्या पाठीमागे,
छत्रपती संभाजीनगर-४३१००९

द्वितीय अपील क्रमांक २११४ ते २११७/२०२४-४
बोर्ड क्र.२०७ ते २१०

श्री. बाळासाहेब भास्कर बनसोडे,
रा. जामगाव, पो. रघुनाथनगर,
ता. गंगापूर, जि. छत्रपती संभाजीनगर
विरुद्ध

अपिलार्थी

- १ जन माहिती अधिकारी तथा : उत्तरवादी क्र.१
ग्रामसेवक, ग्रापंचायत कार्यालय, गाडेपिंपळगांव,
ता. वैजापूर, जि. छत्रपती संभाजीनगर
- २ प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा : उत्तरवादी क्र.२
विस्तार अधिकारी, पंचायत,
पंचायत समिती, वैजापूर, जि. छत्रपती संभाजीनगर

(सुनावणी दिनांक २०.१२.२०२४)

अपिलार्थी यांनी राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ छत्रपती संभाजीनगर यांचेकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम १९(३) अन्वये चार द्वितीय अपिले दाखल केलेले आहे. सदर द्वितीय अपिलाची सुनावणी असल्याबद्दल अपिलार्थी आणि उत्तरवादी यांना आयोगाच्या नोटीसद्वारे कळविण्यात आले. त्यानुसार आज रोजी सुनावणीसाठी अपिलार्थी, जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपिलीय अधिकारी उपस्थित आहेत.

अपिलार्थी यांनी सुनावणीदरम्यान अवगत केले की, पाचही प्रकरणात माहिती अर्जाद्वारे मागणी केलेली संपूर्ण माहिती जन माहिती अधिकारी यांच्याकडून प्राप्त झाली असून प्राप्त झालेल्या माहितीबाबत कोणतीही तक्रार राहिलेली नाही. त्यामुळे आज रोजी विचाराधिन असलेले चारही द्वितीय अपिले निकाली काढण्यात यावे.

प्रस्तुत प्रकरणात, जन माहिती अधिकारी व अपिलार्थी यांचा उपरोक्त युक्तिवाद विचारात घेता, विचाराधिन पाच द्वितीय अपिले निकाली काढण्याचा निर्णय आयोग घेत आहे.

अतः आयोगाचे आदेश खालीलप्रमाणे आहेत.

आदेश

चार द्वितीय अपिले निकाली काढण्यात येत आहे.

(मकरंद रानडे)

राज्य माहिती आयुक्त,
खंडपीठ छत्रपती संभाजीनगर

जा.क्र.द्वि.अ. २११४ ते २११७/२०२४/एस एस/ 229

दिनांक : 21/5/2025